

ارش و دیه

دکتر زهره اسمعیلی
متخصص پزشکی قانونی

مجازاتهای مقرر در قانون

حد

قصاص

دیه

تعزیر

چنانچه رابطه علیت بین رفتار شخص حقوقی و خسارت وارد شده احراز شود دیه و خسارت قابل مطالبه خواهد بود.

دیه مقدر؟ دیه مقدر، مال معینی است که در شرع مقدس به سبب جنایت غیر عمد بر نفس، عضو یا منفعت مقرر شده است.

ارش؟ ارش دیه غیر مقدر است که میزان آن در شرع تعیین نشده است و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن دیه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین می کند.

دیه زن و مرد در اعضا و منافع تا کمتر از ثلث دیه کامل مرد یکسان است و چنانچه ثلث یا بیشتر شود دیه زن به نصف تقلیل می یابد.
در موارد ارش فرقی میان زن و مرد نیست.

هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام می دهد موجب صدمه به بیمار شود و **عمل او مطابق با مقررات پزشکی و موازین فنی نباشد** (در ایجاد صدمه یا مدیریت درمان آن صدمه) ضامن دیه است.

قصور پزشکی معادل دیه یا ارش نیست بلکه معادل درصد سهم مشتمل عنه برای پرداخت دیه یا ارش متعلقه به عارضه ی ایجاد شده ناشی از خطای پزشکی در فرد شاکی است.

مقدار دیه

موارد دیه کامل در مقررات شرع تعیین شده است و میزان آن در ابتدای هر سال توسط رییس قوه قضاییه براساس نظر مقام رهبری تعیین و اعلام می شود.

۹۰۰ میلیون تومان سال ۱۴۰۲

براساس ماده ۵۵۵ قانون مجازات اسلامی در صورتی که رفتار مرتکب و فوت مجنی علیه هردو در یکی از ماههای حرام (محرم، رجب، ذی القعدة و ذی الحجه) واقع شود علاوه بر دیه نفس یک سوم دیه نیز افزوده می شود. (تغلیظ)
در حکم تغلیظ فرقی بین بالغ و غیر بالغ، زن و مرد، مسلمان و غیر مسلمان نیست.

سقط جنین نیز پس از پیدایش روح، مشمول حکم تغلیظ است.

تغلیظ دیه مخصوص قتل نفس است و در جنایت بر اعضا و منافع جاری نیست.

نگاهی بر دیه جنین

ماده ۷۱۶: دیه سقط جنین به ترتیب ذیل است

- الف- نطفه ای که در رحم مستقر شده است، دو صدم دیه کامل. (۲ تا ۴ هفتهگی از زمان لقاح)
- ب- علقه که در آن جنین بصورت خون بسته در می آید، چهار صدم دیه کامل. (۲ تا ۴ هفتهگی)
- پ- مضغه که در آن جنین بصورت توده گوشتی در می آید، شش صدم دیه کامل. (۴ تا ۸ هفتهگی)
- ت- عظام که در آن جنین بصورت استخوان درآمده لکن هنوز گوشت روییده نشده است، هشت صدم دیه کامل. (۱۲ هفتهگی)
- ث- جنینی که گوشت و استخوان بندی آن تمام شده ولی روح در آن دمیده نشده است یک دهم دیه کامل. (۱۸ هفتهگی)
- ج- دیه جنینی که روح در آن دمیده شده است اگر پسر باشد دیه کامل و اگر دختر باشد نصف دیه کامل

مثالهایی درمورد دیه یا ارش اعضا و منافع آنها

ماده ۶۶۹: ازبین بردن هریک از دو پستان زن موجب نصف **دیه** کامل زن و ازبین بردن مقداری از آن به همان نسبت موجب دیه است. (عضو)

اگر همراه با ازبین رفتن تمام یا بخشی از پستان مقداری از پوست یا بافت نسوج اطراف هم ازبین برود علاوه بر دیه پستان ، دیه یا ارش آن اعضا هم اضافه میشود.

ماده ۶۷۰: قطع کردن شیر پستان زن یا ازبین بردن قدرت تولید شیر مشمول **ارش** است. (منفعت)

ماده ۷۱۹: هرگاه چند جنین در یک رحم باشد سقط هریک از آنها **دیه** جداگانه دارد.

آسیبهای وارده به رحم به نسبت مساحت و باردار بودن یا غیرباردار بودن رحم آسیب دیده تا ۱۰ درصد دیه کامل مشمول **ارش** است.

نقص عضوی ناشی از اختلال عملکرد سرویکس و رحم با توجه به قبل یا بعداز منوپوز و نیاز به درمان از ۱۰ تا ۲۰ درصد دیه کامل مشمول **ارش** است.

خانم ۲۹ ساله بعلت خارش ناحیه تناسلی و ضایعات ناحیه مذکور به مطب متخصص زنان مراجعه و تحت معاینه با اسپکولوم قرار میگیرد. با قراردادن اسپکولوم توسط پزشک، خونریزی فعال از ناحیه شروع شده که پزشک متوجه ایجاد **laceration** عمیق تاحد نسوج زیرپوستی در ولو و **laceration** محدود به مخاط درواژن و جراحت خونریزی دهنده روی هایمن بدنبال اقدام معاینه میشود. بیمار از پزشک بدلیل ایجاد ضایعات فوق شکایت میکند.

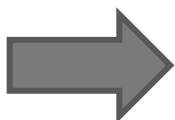

نتیجه بررسی در جلسه کمیسیون

پس از بررسی مستندات و معاینه نامبرده، ضایعات ذکر شده بدلیل بی احتیاطی در انجام وظیفه پزشک معالج ایجاد شده که متخصص زنان به میزان ۱۰۰ درصد در ایجاد ضایعات مذکور مقصر بوده و مسوول پرداخت ارزش عوارض فوق الذکر می باشد.

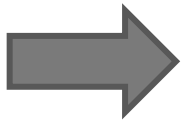
جراحات و آسیب های واژن

درجه	توصیف آسیب دیدگی	ارزش
1	Contusion / Hematoma	0/5%
2	Laceration سطحی محدود به مخاط	1%
3	Laceration عمیق داخل چربی یا عضله	2%
4	Laceration با گسترش به اندامهای مجاور	3%

جراحات و آسیبهای ولو

درجه	توصیف آسیب دیدگی	ارش
1	Contusion / Hematoma	%0/5
2	Laceration سطحی (فقط پوست)	%1
3	Laceration عمیق داخل چربی یا عضله	%2
4	Laceration با گسترش به اندامهای مجاور	%3
5	کنده شدن پوست، چربی، عضله	%4

جراحت خونریزی دهنده روی هایمن نیز مشمول ۱٪ ارش است.

سوال: پزشک معالج مسوول پرداخت چه مبلغی بعنوان خسارت است؟

متخصص زنان مسوول پرداخت به میزان ۱۰۰ درصد از ۴ درصد دیه کامل (ارش متعلقه به عوارض ایجاد شده) است. (۳۶ میلیون تومان)

مثال 2

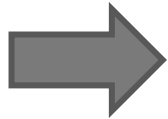
خانم ۳۱ ساله مورد اندومتریوز که شش ماه بعد از تشخیص بدلیل کیست تخمدان دوطرفه تحت جراحی لاپاروسکوپیک توام با هیستروسکوپي واقع شده و تخمدان راست بزرگ با چسبندگی به جدار آزاد شده و تخمدان چپ حاوی کیست شکلاتی با ابعاد ۴۰*۴۰*۵۰ میلیمتر و توام با چسبندگی به امتوم کاملاً جدا و سیستکتومی از کف لگن نیز انجام می شود. ۵ روز بعد از جراحی با درد شدید شکم به پزشک معالج مراجعه میکند که بصورت سرپایی و باتوصیه دارویی مرخص می شود. در نهایت دو هفته بعد با تشخیص آسیب حالب چپ به اورولوژیست ارجاع و توسط ایشان یورترونفروستومی و پیوند حالب انجام می شود.

نتیجه بررسی در جلسه کمیسیون

باتوجه به ضرورت جراحی و وسعت اندومتریوز و وجود احتمال آسیب حالب بعلت چسبندگی و بدلیل انجام عمل در شرایطی بدون نظارت اورولوژیست قصور پزشکی متخصص زنان بعلت تشخیص دیر هنگام عارضه، محرز بوده که سهم ایشان در ایجاد عارضه به میزان ۵۰ درصد تعیین می شود.

جراحات و آسیبهای حالب

درجه	توصیف آسیب دیدگی	ارش
1	یورتروگرافی طبیعی علیرغم کشیدگی حالب یا وجود خون درمجرا	0/5%
2	جداشدگی نسبی حالب	1%
3	جداشدگی کامل حالب کمتر از 2 سانت	2%
4	جداشدگی کامل حالب بیشتر از 2 سانت	3%
5	از دست دادن نسج بیش از ثلث حالب	3/4 تا 10%

سوال: پزشک معالج مسوول پرداخت چه مبلغی بعنوان خسارت است؟

متخصص زنان مسوول پرداخت به میزان ۵۰ درصد از ۱۰ درصد دیه کامل (ارش متعلقه به عوارض ایجاد شده) است. (۴۵ میلیون تومان)

مثال 3

خانم ۲۲ ساله **G1P1** با سن بارداری ۴۰ هفته و بارداری دوقلو با شکایت از کاهش حرکات جنین و گذشتن تاریخ زایمان به درمانگاه زنان مراجعه و چند ساعت بعد از پذیرش بدلیل اینکه علایمی از درد، آبریزش و خونریزی نداشته باثبات سن بارداری ۴۰ هفته در پرونده اجازه ترخیص بارضایت شخصی داده می شود. ۳ روز بعد باشکایت درد زایمان در بیمارستان بستری و ۲ ساعت بعد به لیبر بیمارستان منتقل می شود. بلافاصله بعد از ورود به لیبر کیسه آب پاره می شود که مکونیومی بوده و با اطلاع پزشک دستور دستور تحت نظر صادر می شود و فرصت زایمان طبیعی داده می شود. بدلیل عدم زایمان علیرغم فول شدن ۲ بار و کیوم می شود و پس از ۶ ساعت قل اول با دیستوشی شانه و قل دوم با آپکار ۲ در دقیقه اول و ۳ در دقیقه پنجم با چهار دور پیچیدگی **cord** دور گردن با پوزیشن **occiput posterior** متولد شده که سریعاً احیا و **intubated** شده و به **NICU** منتقل می شود. پس از سه سال پدر شیرخواران که قل اول مبتلا به فلج ارب شده و قل دوم هم **CP** شده از پزشک معالج بابت قصور پزشکی در زایمان شکایت می کند

بخشی از نتیجه بررسی در جلسه کمیسیون

ختم حاملگی با تاخیر صورت گرفته و بدلیل نقص در مدیریت زایمان که منجر به استرس جنین داخل رحمی گردیده و نیز بدلیل تکنیک نادرست زایمان و ایجاد عوارض عصبی محیطی در اندام فوقانی نوزاد قل اول و عوارض فلج مغزی در نوزاد قل دوم، قصور پزشکی متخصص زنان بدلیل عدم نظارت بر عملکرد ماماها، مسوول و عدم حضور به موقع و ختم به موقع و براساس اصول فنی بارداری و اطلاع دیر هنگام به متخصص اطفال به میزان ۲۰ درصد محرز است. قصور ماما بدلیل عدم اطلاع رسانی به پزشک در خصوص شرایط نامساعد جنین به میزان ۱۰ درصد تعیین و قصور پزشکی متخصص اطفال بدلیل **intubation** دیر هنگام و تاثیر اقدام مذکور در عوارض قل دوم به میزان ۵ درصد تعیین می شود.

ارش نقص عضو آسیب شبکه بازویی در اندام فوقانی

محل آسیب	نقص عضو حرکتی	ارش نقص عضو حرکتی	نقص عضو حسی	ارش نقص عضو حسی
C5-C6 Erb Duchenn	%75	%25	%15	%5

ماده ۷۰۵: جنایتی که موجب عدم ضبط دائم ادرار یا مدفوع شود دیه کامل دارد. (هر دو ۲ دیه)

ماده ۵۶۴: فلج کردن عضو دارای دیه معین دوسوم دیه آن عضو را دارد.

ماده ۶۸۹: از بین بردن بینایی هر دو چشم دیه کامل دارد.

ماده ۶۹۰: کاهش بینایی به همان نسبت دیه دارد.

ماده ۶۸۲: از بین بردن شنوایی هر دو گوش دیه مقدر دارد.

ماده ۶۸۴: کاهش شنوایی به همان نسبت دیه دارد.

اختلال در توانایی ارتباطی و ازدست دادن توانایی دریافت مطالب تا ۹۰ درصد ارش

سوال: پزشک معالج مسوول پرداخت چه مبلغی بعنوان خسارت است؟

پزشک معالج به میزان **۲۰ درصد از جمع دیه و ارش متعلقه** موظف به پرداخت است:

- ۱- ۲۵ درصد بابت ارش نقص عضوی آسیب در شبکه براکیال ناشی از فلج ارب در قل اول
- ۲- دو دیه بابت ایجاد بی اختیاری دایم ادرار و مدفوع قل دوم
- ۳- دو سوم دیه کامل بابت فلج کامل اندامهای تحتانی قل دوم
- ۴- دو سوم دیه کامل بابت فلج کامل اندامهای فوقانی قل دوم
- ۵- ۹۰ درصد ارش اختلال شدید در توانایی ارتباطی و ازدست دادن توانایی دریافت مطالب قل دوم
- ۶- دیه اختلال بینایی و شنوایی به نسبتی که از بین رفته است
- ۷- خسارت مربوط به اختلال در توانایی جنسی که بعد از بلوغ قابل رسیدگی خواهد بود

خسته نباشید.....